

Waterwolf

Een verslag van de eerste solo-expeditie langs de poolcirkel
van Noord-Amerika

De eerste 4.000 kilometer

Yuri Klaver

Dit boek is opgedragen aan mijn vader en moeder, mijn tante en oom Lionne en Egbert en mijn oom Piet, zonder wie de Arctic Venture expeditie niet mogelijk zou zijn geweest.

Mijn dank gaat eveneens uit naar mijn vrienden Bas, Simme, Mark, Edgar en Lars die mij met raad en daad hebben bijgestaan, en alle anderen die mij onderweg gratis en voor niets hebben geholpen, in het bijzonder: Sue Steinacher, Jim en Randy Dau, Frank en Esther Davidovich, Qualu Burns, Ricky Ashby, Perry, Daniel Churchill, Alaska Clean Seas, British Petrol, Conoco Phillips, Karen Onuk, Brent Greenwood, Kent, Ricky Joe, John Lucas junior, Inuvik Search & Rescue, Maya March.

Voor alle

ukuat amaqquum tumait

(zij die lange tochten maken)

Er zijn van die gevaren die je in alle stilte besluipen. Ze kondigen zich niet aan door wild geraas, zoals de branding in een storm, of het gebulder van stenen die zich losmaken van een berghelling, maar leggen je zwijgend het mes op de keel zoals alleen de natuur dat kan: blakend in wijdse onverschilligheid.

Het water is zo glad als een spiegel, er is geen zuchtje wind. Na negentig kilometer peddelen ben ik vreselijk moe. Ik ga aan land maar trek de kajak niet erg ver op het strand vanwege de scherpe stenen. Het droogpak laat ik in de kajak liggen. Na een half uur heb ik nog geen geschikte plek voor de tent gevonden. Na driehonderd meter lopen draai ik me om. Waarom ligt de kajak niet aan de kant? Hij is losgeraakt! Na een sprint doe ik mijn laarzen en broek uit en stap in het water. Het is glashelder en ijskoud. De kiezelstenen verdwijnen al gauw in de diepte, ik moet zwemmen. De afstand tot de kajak is nog geen acht meter maar de koude dringt diep in mijn lijf. Ik heb er geen vertrouwen in. Straks verzuip ik hier nog! Ik keer om. Aan de kant doe ik een knoop in beide broekspijpen, zoals in het handboek 'Overleven op zee' van mijn vader. Ik vul de broek met lucht en probeerde het nog een keer, maar er zit een rits in de broek zodat mijn improvisatie al snel verliest aan drijfvermogen. Ook mijn tweede poging moet ik opgeven. Nee! Roep ik aan de kant. Nee!!

Ik bevind me aan een watervlakte tussen Husky Lakes en Liverpool Bay, honderd kilometer grillige schiereilanden verwijderd van Tuktoyaktuk, in de Arctische wildernis van Canada. Mijn bezittingen zijn teruggebracht tot thermo-ondergoed, regenbroek, horloge, muskietennet, en mijn spot-apparaat om een noodsignaal te verzenden.

INHOUD

- 1 Gered door Russen
- 2 De Wilde Kust van Alaska
- 3 Noatak
- 4 Naar de Poolzee
- 5 Uit de Witte Hel
- 6 De MacKenzie en Voorbij

VOORWOORD

Een keer wilde ik de reis van mijn leven maken, nu mijn lichaam nog sterk is. Wat begon als een jongensdroom, werd een echt avontuur dat mijn dromen ver te boven ging.

Driehonderd dagen reisde ik door de Arctische wildernis, van Rusland, over heel Noord - Amerika, naar Groenland. In een kajak, of op ski's, nu en dan voortgetrokken door een vlieger.

Ik ben langs kusten gevaren, rivieren opgegaan, bergpassen overgestoken, de verste verten aanschouwd. Ik heb het bed gedeeld met een Inuit, de zwaarste stormen meegemaakt. Ik heb het breken van ijs in de lente gezien, met wolven gezongen, een rendier bejaagd en gegeten. Maanden lang ontmoette ik niemand behalve mezelf en mijn gedachten.

Angst en bevrijding heb ik ervaren, geluk en ontredde ring. Mijn lichaam werd sterk als een os, mijn geest een rots in de branding. Mijn innerlijke kern is gesterkt, van mensen houd ik meer dan ooit. Ik ben een rijk man geworden.

Nu is het is tijd om terug te geven. Aan de lezer geef ik dit boek.

1

Gered door Russen

Onbevangen

De Kikker

De Beringstraat

Onbevangen

Ik groeide op in Waarland, een klein dorp in Noord – Holland. Het was in de jaren tachtig van de vorige eeuw. Het waren de jaren van de Talking Heads, The Cure, David Bowie. Aan het einde van de pubertijd kwam de house, die muzikale omwenteling. Het waren de jaren waarin we op de fiets naar Schagen gingen. Het waren de jaren waarin we nog alles konden worden. Het waren de jaren van de Grote Onbevangenheid. Het waren de jaren waarin de nieuwslezer in februari vertelde dat het in Lapland veertig graden vroom. Kom daar nu eens mee. Tegenwoordig zorgt – 20 al voor enige opschudding. Het waren de winters waarin de wind een maand lang uit het oosten kwam. De ringvaart, die van Waarland feitelijk een eiland maakt, vroom zodoende eens in de twee of drie jaar helemaal dicht. Dan kon je een ‘rondje Waarland’ schaatsen. Twintig kilometer lang schoot het ijs onder je door, het lijf was warm, de wangen zo koud dat je ze niet meer voelde. De strakblauwe lucht, de stilte boven de sneeuw, het verlangen naar huis met die heerlijke beker met chocolademelk en slagroom. Waar zijn onze winters gebleven?

Stel dat een ruimtevaarder van een verre planeet de Aarde zou bezoeken, duizend jaar geleden. Wat zou hij dan zien? Een blauwe planeet met twee super - continenten, breed in het noorden, naar het zuiden aflopend in een punt. Het grootste super - continent reikt op het noordelijk halfrond ver naar het oosten, met schuin daaronder een groot eiland. Een eiland van ongeveer dezelfde grootte bevindt zich daaronder, precies op de zuidpool. Langs de evenaar van beide super - continenten ligt een groene gordel van tropisch regenwoud, met woestijnen eronder en erboven. Verder naar het noorden is er een band van bossen van de gematigde streken, daarboven naaldwoud, en daarboven, tot aan de rand van de Poolzee, de onafzienbare toendra.

Als die ruimtevaarder vijfhonderd jaar later zou terugkeren, dan zou hij zien dat de bossen in de gematigde streken van Europa nagenoeg verdwenen zijn. Nog eens vijfhonderd jaar later zou hij opmerken dat de helft van de jungle is verdwenen, dat de woestijnen en steppen flink zijn gegroeid, en dat er enorme steden zijn met miljoenen mensen, waarvan een groot deel in armoede en psychische nood verkeert. De ruimtereiziger zou al gauw zien wat er aan de hand is: overbevolking. Door zijn intelligentie, zijn vermogen om samen te werken, en de ruime beschikbaarheid van organische brandstoffen, is de mens in staat om zijn onbezonnen wensen terstond te materialiseren. De ruimtevaarder zou zien dat de enige natuur die al die duizend jaar onveranderd is gebleven de bergen zijn, de naaldbossen en de toendra. Dat moet de reden zijn waarom ik, als klein jongetje van een dichtbevolkt laagland in de gematigde streken, mijn blik op het hoge noorden van Europa begon te richten. Op Lapland, het land van de Lappen, de Sami. De opa van mijn oma zou met de walvisvaarders uit Lapland naar Nederland gekomen zijn.

In de atlas valt mijn oog op een berggebied in het noorden van Zweden met de naam Sareks. De bergtoppen, de dalen en de rivieren hebben exotische namen zoals Vistasvagge, Rapadalen, Kallaktjakka. Het is mijn gedroomde bestemming voor mijn eerste echte lange wintertocht. Voorafgaand had ik twee bergsportcursussen gevolgd in de Alpen en vervolgens ben ik op mijn 18^e voor het eerst alleen naar Noorwegen te gaan. Het was een bloedhete zomer geweest. Als ik mijn klasgenoot Leandro vertel over mijn Laplandreis dan wil hij heel graag mee. Hij begint echt aan te dringen: vooruit dan maar.

In de winter van 1992 komen we aan in Kvikjokk om van daaruit naar Ritsem te skiën met een grote rugzak. Maar Leandro krijgt buikloop en ik blijf mijn paspoort te hebben verloren naast het zitje van de bus. We kunnen al snel weer naar huis.

Het tweede jaar is het een week lang slecht weer met veel bewolking en sneeuw. Er zijn maar vier dagen over om een korte maar mooie trip te maken. We zijn dertig kilometer van Kvikkjokk verwijderd. Ik heb een gat gegraven ter grootte van een auto om straks de tent in te plaatsen. Meneer zit op zijn gemak voor zich uit te kijken. 'Kun jij de tent even opzetten?' 'Ik weet niet hoe dat moet.' Al goed, ik zet de tent wel op, deze bevestig ik aan een ijsbijl om te voorkomen dat die wegwaait. Leandro voelt waarschijnlijk ook wel aan dat er iets moet gebeuren en pakt de ijsbijl om ergens voor te gaan gebruiken. De tent waait meteen weg door de harde wind en rollebolt over de sneeuw. Ik trek een sprint en weet de tent beet te pakken voordat deze een ravijn in vliegt. In die tijd was er nog geen spot, geen gps, geen satelliet telefoon, zelfs geen mobiele telefoon. Voor de veiligheid is het dus blijkbaar niet altijd voordelig om samen te zijn. Je moet niet alleen kwaliteiten bezitten maar ook op elkaar ingespeeld zijn, zoals in een huwelijk of een relatie.

Het derde jaar beginnen we in Suorva, aan de noordzijde van Sareks. Vlak voor de start komen we een stel Duitsers tegen. Ze attenderen ons erop dat 1 liter brandstof voor de brander veel te weinig is. Bij een nabijgelegen benzinepomp haal ik een extra liter benzine. Ik schaam me een beetje dat dit mij verteld moet worden, want de hele planning, uitrusting en organisatie had ik voor mijn rekening genomen. We gaan goed van start. Een paar dagen later gaan we op stijgvellen de Vuojhestjakka omhoog, een berg van 1952 meter. We skieën naar beneden. Door de wind ligt er een laagje ijs op de sneeuw. Ik kom hard ten val terwijl de achterkant van mijn ski mijn nek raakt. Geheel toevallig draag ik mij skibril omgedraaid met de bril op mijn nek, zodat er nu een grote barst in zit. Niet veel later valt ook Leandro op zijn snufferd. Hij staat alweer op. Zijn kin bloedt. Terwijl we naar beneden lopen met de ski's in de hand, vraag ik me af: gaat hij zich gaat aanstellen? We zijn honderd meter lager als Leandro zegt 'Je had ff kunnen vragen hoe het met me gaat' met een beteuterd gezicht. Ik kan me niet beheersen om te gniffelen. 'Boerenlul' zegt hij. 'Stadsventje'. Bij de

tent aangekomen is alles alweer vergeten en vergeven wat mij betreft. We eten heerlijk en 's avonds kijken we naar het poollicht. In ruim een week leggen we honderdvijftig kilometer af door het prachtige Rapadalen, langs de Gamajahka rivier om in de naaldbossen uit te komen in Kvikkjokk.

Het wordt nu tijd om mijn oorspronkelijke plan uit te voeren. Niet dat we het niet goed met elkaar konden vinden. En ook veiligheid was niet het grootste ding. Natuurlijk, als mij wat zou overkomen, dan weet ik niet of mijn parter geheel zelfstandig een reddingsoperatie op touw zou kunnen zetten. Aan de andere kant: als hij die ervaring wel zou hebben, dan zou hij vast een duidelijke mening hebben over van alles en nog wat. Je moet goede vrienden zijn of dezelfde stip aan de horizon voor ogen hebben, weten wat je aan elkaar hebt, wil iedere reis of expeditie niet stuklopen op meningsverschillen. Het beste is misschien wel om een keuze te maken. Of je gaat altijd met een vaste partner, of je gaat altijd alleen.

Het is maart 1995. Ik ben 23 jaar en op weg van Kiruna naar naar Nikkaluokta, een minuscule dorpje aan de rand van het massief van de Kebnekaise, de hoogste berg van Zweden. Ik sta op het punt de eerste serieuze solo wintertocht van mijn leven te maken. In de bus raak ik aan de praat met een oude Sami man. Hij is klein van stuk, zijn grijze spleetogen liggen diep in een getaand gezicht. Wat ben je van plan? vraagt hij, zijn adem wasemt de geur van alcohol. In mijn beste Zweeds - door de uitspraak van Nederlandse woorden te veranderen - vertel ik over mijn skitocht van tien dagen door de bergen. Aldrig aldrig gå ensam i fjäll, is zijn antwoord. Ga nooit, nooit alleen de bergen in.

Als de bus zijn eindpunt bereikt is het al pikdonker. De Sami man was al eerder uitgestapt, ik ben de enige passagier. Ik haal mijn slede uit de vrachtruimte van de bus, groet de chauffeur en sleep alles naar het toeristenhotel, zo'n twintig meter verder. De receptioniste probeer ik uit te

leggen dat als ik niet binnen tien dagen Ritsem weet te bereiken, de reddingsdienst moet worden geïnformeerd. Maar ze lijkt niet geïnteresseerd en ik ben er niet gerust op dat ze de boodschap begrepen heeft. Ik ga naar buiten, bind de ski's onder, klik de slede aan de heupband van mijn rugzak en ga over de bevroren Vistas rivier, op zoek naar een plek voor de tent. De hoofdlamp boort in het donker. Als alles is geïnstalleerd, wordt ik geraakt door een droeve leegte. Waar ben ik mee bezig? Waarom heb ik het comfort van thuis verlaten? Waarom heb ik mijn lieve vriendin laten zitten voor dit koude verstikkend stille donker? De woorden van de Sami man echoen. Ga nooit, nooit alleen de bergen in. Ik moet huilen, de tranen rollen over mijn wangen. Weg uit die tent. Terwijl ik buiten sta wordt mijn aandacht getrokken door iets in de lucht. In de bewolking verschijnt een gat, het wordt groter en krijg de vorm van een sikkel. De diepte van de fonkelende sterren. Ontelbaar. Wat is dat voor groene gloed? Poollicht! Ik haal diep adem. Dank je universum. Dank je! Zes dagen later zou ik Ritsem bereiken, elf dagen later en tweehonderd kilometer verder was ik weer in Kvikkjokk, mijn eindbestemming.

Een sprong in de tijd. Het is 2008. Op een trouwerij van een vriend in Londen had ik mijn Engelse vriendin ontmoet. De volgende ochtend zou ik terugvliegen naar Amsterdam. Maar ze had mijn broek ergens op de hotelkamer verstopt, met als gevolg dat ik het vliegtuig miste en maandag pas om drie uur 's middags op mijn werk verscheen. Het gore lef! De aantrekkingskracht was compleet. Ze was origineel, mooi, kwetsbaar, en schaamteloos. We zagen elkaar eens in de twee weken, maandenlang, tot haar hints een openlijke vraag werden: waar gaan we wonen? Nederland was niet de plek voor haar, want ze had haar droombaan in Londen en sprak de taal niet. Maar ik had de behoefte helemaal niet aan samenwonen, deze eerste stap naar het heilige samenzijn. Ik heb de grootste waardering voor vrouwen maar is er dan geen hoger doel dan trouwen en kinderen krijgen? Voor de zoveelste keer liep mijn relatie stuk op concrete stappen. Ik kan lang teruggaan om mijn bindingsangst te traceren. Lang

geleden, ik was een jaar of vier oud, werd er aangebeld. Mijn moeder kwam naar me toe en zei dat er een meisje voor me aan deur stond. Ze wilde met me wandelen. In de deuropening stond Krista van een paar straten verder, met de kinderwagen. De kinderwagen? Moet dat nu al? 'We zijn nog maar kinderen!' moet ik gezegd hebben. Het ergste was nog wel dat mijn vader en moeder het zo leuk zouden vinden als ik met haar zou meegaan. De verraders!

Ik moest wel een hele goeie reden hebben om zo'n mooie vrouw te laten schieten. Die reden lag al twintig jaar te broeden. In al die jaren moet ik vierduizend kilometer hebben gelopen door bergen en bossen, en elke tocht voelde als een voorbereiding op iets groters, dat ene grote avontuur helemaal alleen in de wildernis. Maar de laatste jaren was hier de klad ingekomen. Al mijn vrije tijd ging op aan kitesurfen in de branding van de Noordzee, terwijl ik die sport juist voor dat ene grote avontuur was begonnen. Op de televisie had ik expedities in de poolgebieden gezien waar gebruik werd gemaakt van een vlieger. In een expeditie over Groenland werden wildwaterkajaks gebruikt als sleden. Waar het ijs ophield gingen ze over de rivieren naar de kust. Ik speelde al langer met de gedachte om de Groenlandse ijskap over te steken. Maar ik was een terughoudend geworden door een bijna ongeluk in de Noorse bergen. In 1997 was ik bezig met een oversteek van de Hardangervidda, een hoogvlakte berucht vanwege de harde wind die er kan waaien. Op een nacht steekt er een sneeuwstorm op die schuin op de tent begint te waaien, zodat die moet worden verplaatst. Maar dan blijkt de hoofdlamp niet te functioneren zodat ik niets kan doen. De hele nacht bied ik tegenwicht tegen de dronken kerel die leunt tegen de zijkant van de tent terwijl de voortent vol met sneeuw raakt. De volgende morgen ontsnap ik naar een nabijgelegen dal.

De computer is bezig met opstarten. Even later dwaalt mijn blik over de satellietbeelden van Siberie om ergens rechtsboven het Baikameer te blijven steken. Een grote rivier komt een gebergte uit, maakt een paar slingers in een breed dal, om deze te verlaten en vervolgens dwars door een ander gebergte te

gaan. Het is de Vitim die ontspringt vlakbij de Chinese grens en tweeduizend kilometer naar het noorden uitmondt in de Lena rivier. In het hele tussenliggende gebied zijn er vrijwel geen wegen of paden. De overal aanwezige moerassen en rivieren maken het gebied voor wandelaars onbereikbaar. Om van de ene naar de andere plaats te komen ben je zo een maand onderweg, zodat je al gauw aan een vervoermiddel moet denken. Auto's met grote banden en motorboten zijn wat mij betreft ondenkbaar omdat ze kapot maken waarvoor je gekomen bent: ze verbreken de stilte of laten diepe sporen achter in het land. Er zijn maar drie vervoermiddelen die in aanmerking komen: een lastdier, een kajak of rubberboot in de zomer, of een slede in de winter. Om een zo groot mogelijke afstand over water af te leggen ligt een kajak het meest voor de hand. Daarmee kan ik de Vitim afvaren, een lopende band van water, dwars door de meest waanzinnige Siberische natuur. Onderweg kon ik uitstapjes maken met een rugzak de bergen in.

Vroeger heb ik eens een 'kajak' gemaakt van piepschuim dat ik aantrof op een bouwplaats. Met de roeispanen van mijn oude rubberboot ging ik ermee naar een eiland om daar te overnachten. In de vroege ochtend lag er een laag ijs, maar ik was thuis voordat mijn moeder wakker werd. Bij het ontbijt trok ik mijn meest onschuldige gezicht. Om de Vitim af te varen moet ik met iets beters komen dan twee op elkaar gelijkde platen platen piepschuim. Ik heb een echte zeekajak nodig. Maar hoe vervoer je een apparaat van zes meter lang naar een ontoegankelijke plek, zonder kostbare vervoermiddelen? De oplossing: een vouwkajak. Die kun je demonteren, vervoeren in een grote rugtas en op de plek van je bestemming weer in elkaar zetten. Met een vouwkajak waren alle logistieke problemen opgelost. Bijna, want de oorsprong van de Vitim was alleen te bereiken via een onverharde weg, een stippellijn op de kaart, tweehonderd kilometer rijden vanaf de stad Chita. Bovendien was het me vooral te doen om de veel zuidelijker gelegen bergen. Het plan onderging een drastische verandering. Vanaf het Baikalmeer zou ik de Angara en Kotera opvaren, een

bergpas oversteken en de Muya rivier afgaan die in de Vitim uitmondt, om die vervolgens af te varen over een lengte van vijfhonderd kilometer, tot aan het plaatsje Bodaybo. De expeditie zou in 2010 moeten plaatsvinden, nog voordat het eerste decennium voorbij was.

Ik heb ruim een jaar de tijd om de hele uitrusting te testen, waaronder de Ally 560 zeekajak die ik in mei 2009 heb aangeschaft. Het duurt twee maanden voor ik alle onderdelen van de boot stootbestendig in een compacte zak weet op te bergen, en een rolbaar systeem heb ontwikkeld met de aluminium stangen, waarop de zak kan worden bevestigd. In de tussentijd werk ik aan een excelbestand met daarin de voedingswaarde, energie, mineralen, vitaminen, van eenvoudige voedingsmiddelen die je over de hele wereld kunt kopen, zoals bloem, melkpoeder, noten en dergelijke. Zo weet ik precies hoeveel eten ik voor onderweg mee moet nemen. Met behulp van de satellietbeelden zet ik de belangrijkste coördinaten in gps. De verbinding tussen bepaalde kreken, die je zonder gps nooit zou kunnen vinden, en de stroomversnellingen in de Muya en de Vitim die zich als witte vlekjes op de satellietbeelden laten zien. Er is alleen nog de onduidelijk over de begaanbaarheid van de bergpas. Ik heb nog geen idee hoe vreselijk zwaar dat zou worden. De generale repetitie vindt plaats in Zweeds Lapland in September 2009.

Alles werkt naar behoren, zodat ik eind juni 2010 kan afreizen naar de Angara rivier via Irkutsk, Severobaikalsk en Novo-Uoyan. Ik begin aan mijn eerste lange reis door de wildernis. Nog altijd zijn er twee grote twijfels. Tijdens mijn laatste tocht door Lapland durfde ik het niet aan om dwars door de diepe en smalle dalen van Sareks te gaan. Al die jaren vroeg ik me af: heb ik wel het lef? Kan ik wel de motivatie opbrengen om zes weken lang door de wilde natuur te reizen? Na vier weken doe ik een cruciale ontdekking. Ik ben teruggekeerd van een loodzware verkenningstocht naar een bergpas. Mijn kajak tref ik onbeschadigd aan op dezelfde plaats waar ik deze had achtergelaten. En wat blijkt: ik ben nog steeds enthousiast om de tweede helft van de expeditie in te

gaan. Mijn twijfels zijn weggenomen, de hele reis wordt een groot succes. Het jaar daarop vaar ik de Indigirka rivier af, in het verre oosten van Rusland. Ook tijdens deze expeditie verken ik weken lang te voet de omliggende bergen, die zelfs voor de lokale bevolking volstrekt onbekend terrein zijn. Een jaar later ligt een nog veel groter project in het vooruitzicht.

De Kikker

Kikkers houden niet van warm water. Als je een kikker in een warm bad stopt, dan springt hij er meteen uit. Maar als je het water langzaam warm maakt, dan blijft de kikker net zo lang zitten tot het heet is geworden, om er op het allerlaatst uit te springen. Ook mensen hebben het vermogen om geleidelijk te wennen aan situatie die ons eigenlijk helemaal niet aanstaat. We zijn dus in staat om vast te lopen in ons eigen aanpassingsvermogen.

2011. Ik werk nu al tien jaar bij de gemeente Aalsmeer. De eerste jaren als specialist milieurecht. Ik stuurde aanschrijvingen naar bedrijven die hun gevaarlijke stoffen lieten rondslingeren, waardoor ik regelmatig het standpunt van de gemeente bij de Raad van State, de rechtbank voor overheidskwesties, moest verdedigen. Nu ben ik beleidsadviseur duurzaamheid, verantwoordelijk voor een programma van twee handen vol aan projecten op het gebied van energie en klimaat, groene financiering, duurzaam bouwen en natuurontwikkeling. In 2009 wordt een jonge vent als senior van de cluster beleid aangetrokken. Hij heeft weinig van de wereld gezien maar is wel zeer bedreven in bestuurlijke en administratieve processen. Ik leer veel van hem en realiseer me dat niet alle projecten die ik had bedacht door bestuur en politiek worden ondersteund. Als adviserend ambtenaar moet ik me intensiever met de lokale politiek gaan bezighouden.

De politiek is eensgezind. Ik moet me gaan concentreren op klimaatbeleid. Om de hoge doelstelling te bereiken (een energieneutrale regio in 2040) moet alles op alles worden gezet. Er wordt overwogen om zelfs de bodemspecialist voor deze kar te spannen, die vergunningen beoordeeld op eventuele vervuiling van de bodem en het grondwater. Maar deze heeft de handen vol en diens werkzaamheden blijken al jaren een wettelijke taak te zijn van de gemeente. Een wethouder weet vaak niets van de wet. Wetten handhaven is niet sexy, politici houden zich liever bezig met de meer modieuze zaken, zoals het verzinnen van nieuw beleid - dit fenomeen heet stapeling van beleid - zonder zich in de wettelijke achtergrond te verdiepen. Nu twijfel ik er niet aan dat de aarde de laatste jaren warmer is geworden, maar wel aan de theorie die zegt dat dit door de mens wordt veroorzaakt. Ook de wetenschappelijke wereld heeft nog geen hard bewijs voor de broeikastheorie gevonden. Boorkernen uit de Groenlandse ijskap laten zien dat warme perioden op aarde worden *gevolgd* door een hogere concentratie broeikasgassen zoals CO₂. Keer op keer treft men hetzelfde patroon, wat zou betekenen dat CO₂ niet de oorzaak van klimaatverandering kan zijn maar een gevolg daarvan.

Daarnaast kent de hele geschiedenis warmere perioden, een reden waarom Alexander de Grote met olifanten de Alpen kon oversteken en de Vikingen gewassen konden verbouwen op Groenland. En als de broeikastheorie klopt, dan zou de bijdrage van de gemeente aan de oplossing van dit wereldwijde probleem onherkenbaar klein zijn. Er werd me gevraagd te gaan werken aan een discutabele oplossing voor een discutabel probleem, onder de vlag van duurzaamheid, een begrip dat veel meer betekent dan schone energie alleen. Ik had net zo goed als energiespecialist voor een bedrijf kunnen gaan werken en mijn ecologische idealen te laten voor wat die zijn. Het zou me niets verbazen als de hele klimaathype door groot - industrielen wordt aangezwengeld om ons af te leiden van meer voor de hand liggende problemen, zoals overbevolking en daadwerkelijk ecologisch bederf.

Het beste dat ik kan doen is een beleid formuleren waarin duurzame energie en klimaatverandering als twee aparte onderwerpen worden behandeld, die mogelijk iets met elkaar te maken hebben. De boodschap komt op het volgende neer: energiebesparing doen we misschien voor het milieu, maar zeker voor uw portemonnee. Maar een boodschap die uit twee variabelen bestaat is meteen al te ingewikkeld. Met nuance maak je geen goede sier bij collega politici, daarmee krijg je de bevolking niet op de been, denken ze. Ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat de vaststelling van dit beleid door de gemeenteraad – met wat kleine onhandigheden van mijn kant – de verhouding met de wethouder flink bekoeld heeft.

Ach, politiek. Alsof de bevolking zit te wachten op de idealen van deze of gene club rivaliserende bemoeials. De lokale politiek is voor het merendeel een verzameling slechte karakters. De geensceneerde stammenstrijd, schijnmacht, achterklap, valse beloften, belangenverstrengeling en andere onfrisse zaken die een mooie show opleveren maar verder niets met ‘democratie’ te maken hebben. Waarvoor dient de democratie? Is het niet de vijver aan ideeën waaruit we kunnen putten? Maar wat nu als één idee het beste blijkt te zijn, als deze de problemen van de tijd het beste weet op te lossen, is politiek dan nog nodig? Strikt noodzakelijk is alleen de rechtspraak.

In 2011 begon de economische crisis diepe gaten te slaan in de gemeentebegroting. De plannen voor een samenwerking met Amstelveen worden versneld uitgevoerd. Er is een nieuwe manager aangetreden met een missie om pijnlijke besluiten te nemen, zo heeft ze verteld, maar de directie blijft volhouden dat ze niet is aangenomen om mensen te ontslaan. Het is een ijzervreter met een missie, een wereld van verschil met haar voorganger. Deze had toegestaan dat ik negen weken vrij kon nemen voor de Vitim expeditie, maar de nieuwe manager vond een maand al teveel. Maar gebruik makend van onduidelijkheden van de bevoegdheden tussen de senior en de manager weet ik toch vijf weken vrij te krijgen voor het Indigirka avontuur. Als ik terugkom in

September blijkt de wethouder in zwaar weer te hebben gezeten omdat ze niet in staat was om in mijn afwezigheid een aantal raadsvragen te beantwoorden. Als de wiedeweerga moet ik mijn relatie met de wethouders verbeteren, of mijn pijlen op een andere toekomst gaan richten. Dat laatste houdt in dat ik ontslag kan nemen vanaf 1 januari 2011 en nog een half jaar kan worden doorbetaald.

Zo onderhand heb ik verschillende typen managers voorbij zien komen. Type A wil graag manager wil zijn. Om carrière te maken, of om ideologische redenen want iemand moet moeilijke besluiten durven nemen. Type B is manager geworden tegen wil en dank. Omdat die goed is in zijn werk, omdat hij teveel schade aanricht op de werkvloer, of omdat er even niemand voorhanden is.

Op een avond gaat mijn blik weer over de satellietbeelden, van Siberische bergrivieren die uitmonden in de Poolzee, naar de Beringstraat en Alaska aan de overkant. Verder naar het oosten is er de Brooks Range, een berggebied dat al vele jaren mijn aandacht trok als een magneet, de Arctische Archipel van Noord - Canada, Baffin Eiland, en Groenland. De meest fantastische brokken natuur, allemaal op een rij, verbonden door de kustlijn van de Poolzee. Zou het mogelijk zijn om met een grote zeekajak de Beringstraat over te steken, door Alaska en Canada te gaan, helemaal naar Groenland? Wat een enorme uitdaging! Langs die kustlijn lagen plaatsjes met eskimonamen, vijfhonderd tot duizend kilometer van elkaar. Die afstand zou ik met een kajak moeten kunnen overbruggen, zodat de kostbare logistiek voor herbevoorrading achterwege kon blijven. De kajak kon in de winter als een slede over sneeuw en ijs worden getrokken. Met een vlieger zou het mogelijk moeten zijn om op ski's grote afstanden af te leggen. Mijn inschatting was dat de hele afstand van 7.000 kilometer in vier seizoenen van ieder zes maanden kon worden afgelegd. Al die duizenden uren aan voorbereiding leken een bestemming te vinden: een reis over het hele dak van Noord - Amerika! Veel spaargeld had ik niet, maar het moest toch mogelijk zijn

om sponsors voor zo'n avontuur te vinden, om in ieder geval de onkosten te kunnen dekken?

In de weken die erop volgde begon mijn besluit steeds vastere vormen aan te nemen. In december 2011 ondertekende ik mijn ontslag bij de gemeente Aalsmeer. Het was helemaal geen slechte werkgever geweest, maar ik begon mezelf steeds vaker fundamentele vragen te stellen. Waarom heeft hooggekwalificeerd personeel een laaggekwalificeerde manager nodig? Hoe wil je de klantvriendelijkheid verbeteren met bureaucratische procedures? Zijn we wel gemaakt om de godganse dag achter een bureau te zitten? Ik realiseerde me dat ik in iedere organisatie tegen dezelfde irritaties zou aanlopen. Het was beter dat ik me ging richten op mijn eigen project, mijn eigen manager zou worden.

Op 2 januari 2012 word ik wakker na een rusteloze nacht. Ik hoor het gezoem van de auto's in Haarlem waar ik toen woonde, een teken dat iedereen naar zijn werk ging. Maar ik niet. Deze keer was het niet de sociale druk van een werkgever die me in beweging moest brengen, maar mijn eigen intrinsieke motivatie. De ervaring en drive die ik de afgelopen jaren had opgedaan zou ik hard nodig hebben, want er stond een omvangrijk project voor de deur: de voorbereiding van mijn expeditie. De tijd is beperkt. Als ik nog dit jaar wilde starten in Rusland dan zou dat niet later dan juni mogen zijn. Er was dan nog genoeg tijd om langs de Russische kust te varen om begin augustus de Beringstraat over te steken, voordat eind augustus de eerste stormen voorbij komen. De voorbereidingen moesten dus in vijf maanden afgerond zijn. Een verhaal schrijven over de expeditie, een naam en logo verzinnen, potentiële sponsors benaderen, een klankbordgroep samenstellen, de website actueel maken, mijn bedrijf inschrijven bij de Kamer van Koophandel, een huurder vinden voor mijn huis, het in orde brengen van de papieren voor Rusland, de technische voorbereiding, de logistiek.

Vier avonden reis ik met de trein van Haarlem naar Alkmaar om daar in het zwembad de eskimorol te leren. De eskimorol is een draaibeweging waarbij je, ondersteboven in het water, met een peddelslag jezelf weer boven water hijst. Inmiddels heb ik drie seizoenen ervaring met het reizen door de wildernis met een kajak, zodat honderd ditjes en datjes inmiddels tot in de puntjes zijn geregeld. Maar dit avontuur wordt anders dan de vorige expedities. Om de uitrusting over sneeuw en ijs te kunnen trekken heb ik een robuuste plastic kajak nodig. Mijn vouwkajak, gemaakt van glasvezeldoek gecoat met PVC, zou binnen de kortste keren vol gaten zitten. De keuze valt op een tweepersoons kajak met ruimte voor een complete pooluitrusting en ruim een maand proviand. Bovendien moet ik mezelf kunnen verweren tegen grizzlyberen en vooral ijsberen. Dat betekent het aanschaffen van een wapen, geen geweer maar een pistool om wendbaar te zijn bij een aanval in de tent. Er moet een alarmsysteem worden ontwikkeld om me 's nachts wakker te maken tegen naderende ijsberen. De bestaande systemen zijn veel te groot en te zwaar. Ik bedenk een systeem dat bestaat uit een lijn van honderd meter die op vier koolstof statieven om de tent wordt gespannen, verbonden met een bewegingsalarm. Na enig testen in de tuin en wat aanpassingen blijkt het goed te werken.

In maart heb ik sponsors gevonden voor de kleding, de tent, droogpak, ski's en de kajak. Kort daarop ontmoet ik Marcel Kraaijbeek die het transport van de kajak naar Anadyr, Rusland, voor rekening neemt. Hij helpt me uitstekend met de marketing en (er volgt een opsomming om niemand tekort te doen) het vinden van sponsors voor de satellietcommunicatie, oplaadapparatuur, videoapparatuur, een laptop om ter plaatse video's te bewerken, het verzorgen van de social media, een videoclip, en zendtijd om deze clip op Rotterdam Airport af te spelen.

PAKLIJST

- slaapzak, matras, tentspullen
- kookgerei, hygiëne, ehbo, survivalpakket
- kajak, peddels, spatzijs, pomp, touw
- ski's, stijgvellen, skischoenen, skistokken, sneeuwschep, bijl, zaag
- vlieger, klimgordel
- rugzakframe, waterdichte tassen
- gps, kompas, kaarten
- camerauitrusting, satellietcommunicatie, laptop, zonnepaneel
- winter- en zomerkleding, droogpak, laarzen
- reparatie- en reserveartikelen
- brandstof, voeding (aan te schaffen op locatie)
- wapen, alarmsysteem

Het loopt tegen mei. Vanwege werkzaamheden aan het vliegveld van Anadyr kan de kajak niet per vliegtuig tot aan Anadyr worden vervoerd, maar wel per schip vanaf Korea. Het levert enkele weken vertraging op. Ondertussen is me nog steeds niet duidelijk welke regels er precies gelden om zelfstandig te mogen reizen binnen de grensprovincie Ochotsk. Het zijn strengere regels dan wat ik elders in Rusland gewend was, dat had ik wel begrepen. Maar het emailverkeer met de Russische ambassade dat al in februari was begonnen levert niets op. Ze kunnen me helpen met een visum. Veel dank, ambassade.

Zo vertrek ik ergens in het midden van juli 2012 naar Anadyr, een stadje in het verre oosten van Rusland. Bij aankomst duurt het niet lang voor ik begrijp dat ik een 'border zone document' nodig heb waar normaliter een procedure van

zes maanden aan vooraf gaat. Over wat er dan allemaal gebeurt kan ik een heel boek volschrijven. Ik zal hier volstaan met een samenvatting. In anderhalve maand voer ik twintig gesprekken met de grensbewaking, de reddingsdienst, het ministerie van sport en welzijn en drie reisbureau's. De reisbureau's hebben de taak om ervoor te zorgen dat toeristen precies de route volgen die met de autoriteiten is afgesproken. Om die reden geven ze er de voorkeur aan om je te escorteren, wat ik weigerde omdat het hele idee me vreselijk tegenstond. Half augustus verstrekt de hoogste baas van de grensbewaking in Anadyr me toch een document waarmee ik verder kan. Maar de procedure heeft twee weken geduurd. Die tijd gaat af van de maand die ik nodig heb om van Anadyr naar Provydeniya te kajakken. Er zit niets anders op dan met een passagierschip naar Provydeniya te gaan, met de kajak vastgesjord op het bovenste dek. De rit duurt drie dagen. De tweede dag belandt de boot in slecht weer. Vrijwel alle passagier liggen doodziek binnen of hangen kotsend over de reling. Binnen hangt een zure lucht, het toilet is een bende en het wc-papier is op. Ik weet me qua misselijkheid maar net staande te houden door buiten te gaan staan en mijn ogen te fixeren op de horizon.

In Provydeniya aangekomen, een plaatsje met 150 inwoners waarvan de helft uit militairen bestaat, begint het hele circus weer van voren af aan, want een border zone - document, dat wordt afgegeven door het ministerie van sport en welzijn, heb ik nog steeds niet. De burgemeester van Provydeniya, Sergey, regelt een betaalbaar hotel, en daarna een plek waar ik de tent kan opzetten, achter de brandweerkazerne. Dezelfde avond hoor ik luide AC-DC muziek. Op een van de halfvergane boten in de haven is een man bezig zijn net op te halen. Alexej is een nostalgische rockliefhebber, heeft een zijspan motor, en is brandweerman. Hij biedt aan om in de brandweerkazerne te overnachten, maar dat wordt twee dagen later van hogerhand ingetrokken om veiligheidsredenen. De laatste week van augustus ontvang ik eindelijk de papieren om te kunnen vertrekken uit de haven van Provydeniya, onder de strikte voorwaarde dat ik na

de stempel in mijn paspoort het land direkt verlaat. Mijn oorspronkelijke plan, 400 kilometer peddelen langs de Russische kust naar het plaatsje Uelen, en over de Beringstraat naar Alaska, is ten strengste verboden. Het enige alternatief dat wordt geboden is een oversteek van negentig kilometer naar Saint Lawrence eiland, de Verenigde Staten, een hele dag en nacht varen op de meest gevaarlijke zee van de wereld. Daarna volgen nog eens honderddertig ridicule kilometers naar het Vasteland van Alaska.

In het havenkje voor de brandweerkazerne heb ik voor het eerst de eskimoteerrol geoefend met een volgeladen kajak. Dat gaat uitstekend. Maar met de thermosfles op het dek kan ik de draai niet meer goed maken, zelfs na herhaaldelijk proberen. Met de grote tas bovenop het dek hoef ik het al helemaal niet te proberen, het eskimoteren moet ik uit mijn hoofd zetten. Mocht ik onverhoopt omslaan dan zal ik mezelf onder water uit de kajak moeten werken, deze weer omdraaien, het water wegpompen en weer instappen. Bovendien is het door alle kampeeruitrusting en proviand niet mogelijk om gestrekt in de kajak te liggen om een uiltje te knappen. Al met al ben ik slecht voorbereid op de oversteek van zoveel open water. Bovendien noemen de Eskimo's de maanden augustus en september de tijd van de stormen, met golven die wel tien meter hoog kunnen worden. Gamble, de naam van het enige plaatsje op St. Lawrence, krijgt zowaar een ondubbelzinnige betekenis.

Gered door Russen

Dag 1, 27 augustus 2012

Alle zorgen van het afgelopen jaar vliegen van mijn schouders. De Russische grenswachters die me vanaf de betonnen kade hebben geëscorteerd zijn opgelost in de grijze rotsen. Voorbij het granieten schiereiland van honderd meter hoog, aan de rechterzijde, reikt het fjord vijftig kilometer landinwaarts, waar de bergtoppen worden geraakt door het laatste zonlicht. Wat ongelooflijk jammer dat het niet is toegestaan om de omgeving te verkennen. Maar er valt weinig te klagen want ik heb eindelijk mijn lang gewenste eenzaamheid. Straks valt er nog van alles te zien.

De punt van de kajak plonst op de korte golven die vanuit het zuiden de ingang van het fjord komen binnenrollen. Het is pikdonker. De zomerse schemernachten zijn nu echt afgelopen. Ik heb min of meer beloofd om aan een stuk door het fjord uit te varen en de zee op te gaan. Aan land gaan betekent terugkeer op Russische bodem na het land officieel verlaten te hebben, wat strikt verboden is. Ik moet plassen. En snel ook. Bij de linker oever van het fjord laat ik me door een golf van kristalhelder water tegen het steile kiezelstrand duwen, een streep lichtgekleurde ronde stenen onder de donkere bergwand. Ik sleep de kajak omhoog. Ik ben nu officieel in overtreding. Er staat een koude bries. De sterren schitteren. Provydeniya is niet meer dan een tere verzameling lichtjes, klein als een van de sterren in de gitzwarte lucht.

Langs dezelfde berghelling vind ik een uur later een kleine inham met aan de linkerzijde een vak stuk land. Het is nog steeds donker als ik aanmeer op de oever die bestaat uit vlijmscherpe steentjes. Honderd meter verder, voorbij de puinhelling die reikt tot in het water, begint het langgerekte schiereiland aan het uiteinde van het fjord. Op de toendravegetatie van gras en mos vind ik een

vlakke en droge tentplek, tussen de verbrande palen en planken van wat ooit een huisje is geweest.

Dag 2, 28 augustus

In het midden van de nacht word ik wakker. De tent schud wild heen en weer. Enkele honderden meters verder donderen de golven tegen de smalle strook land aan het einde van het fjord. De weerkaarten die ik eergisteren had bekeken voorspelden de komende dagen nauwelijks wind van betekenis. Maar de kapitein van de sleepboot vertelde ook dat de stormen hier plots, zonder enige waarschuwing uit de lucht kunnen vallen.

Het regelmatige bonzen duurt de hele dag. Er zit niets anders op dan wachten op beter weer. Ik bevind me op een landtong langs een duizend meter hoge rotswand, met daaronder een puinhelling die reikt tot in het water. De rotsplaten liggen los en zijn vlijmscherp. Het zou pure zelfmoord zijn om de helling te beklimmen voor een beetje uitzicht. Het vlakke stukje land is zo groot als een voetbalveld. Verkenning levert inzicht in de overblijfselen van vier houten huisjes die tot aan de grond zijn afgebrand, en een betonnen bak met daaromheen allerlei roestige apparaten. Daar voorbij ligt het manshoge wrakstuk van een aluminium cockpit. Waarom hebben ze die laten liggen, maar de rest van het vliegtuig weggehaald? Wat je op zoek naar water allemaal niet kunt vinden. Onderaan de helling steekt een plastic buisje uit de stenen. Er druppelt helder water uit. Na een kwartier is de waterfles gevuld.

Dag 3, 29 augustus

In de ochtend besluit ik om met de kajak naar de laatste landtong aan het uiteinde van het fjord te varen, om naar de golven te kijken. Het is aan de oordoppen te danken dat ik nog een beetje heb kunnen slapen onder het bulderende tentdoek. Mijn kajak ligt twee meter boven de waterlijn. Blijkbaar is

het eb. Hoewel de boot bijna leeg is zal het veel moeite kosten om deze zonder krassen over de scherpe stenen naar de waterlijn te slepen. Mijn mooie plan gaat niet door.

Ik word getroffen door een stierlijke verveling. Er rolt een voorval naar binnen over de boottocht van Anadyr naar Providenia. Bij vertrek uit Anadyr stonden zo'n beetje alle honderd passagiers buiten op het dek. Ik ontmoette twee Russen die graag twee flessen wodka met me willen drinken. In eerste instantie weigerde ik vanwege de vele negatieve ervaringen met drank in Rusland, maar op aandringen dronk ik drie glaasjes mee terwijl er werd getoast op alles en nog wat. Vanwege het mooie weer besloot ik 's avonds laat om buiten te gaan slapen. Alex vond dit maar vreemd en stond erop dat ik binnen bij de andere passagiers ging slapen en niet buiten op het dek. Tot drie maal toe moest ik hem van me wegduwen om te voorkomen dat hij me aan mijn jas naar binnen trok. Deze klemmende kameraadschap is me in Rusland al eens eerder opgevallen. In de verveling komen nog allerlei allerlei andere bedenkingen tegen de mensheid voorbij, en allerlei zeurderige deuntjes die klaar staan om te worden afgedraaid, maar die weet ik in de kiem te smoren. Precies wat ik me had voorgenomen na mijn laatste reis door Siberie.

Dag 4, 30 augustus

Mistflarden hangen bewegingsloos om de berghellingen. De stilte wordt doorbroken door het geluid van een verre zeevogel. Na twee dagen wachten is de storm dan eindelijk voorbij. Onwennig pak ik alles in, nog niet geroutineerd in het efficiënt opbergen van alle spullen in de kajak. Aan het begin van de middag steek ik van wal, peddel langs het schiereiland voor de ingang van het fjord, en vaar langs de kleine vuurtoren de zee op. Aan linkerzijde, in oostelijke richting, strekt zich een rij kliffen uit over een afstand van tien kilometer. Het

spiegelgladde blauwgrijze water tilt me elke halve minuut een meter op, alsof het een verhaal vertelt van beroering ver weg op de oceaan.

Twee uur later ben ik de rij kliffen bijna gepasseerd, tot het uitzicht plots wordt beperkt tot de punt van de kajak. Af en toe vliegt een papegaaiduiker over. Ik vraag me af hoe die vogels hun nesten onder deze omstandigheden kunnen terugvinden op de rotsen. In de consternatie van het vertrek vanmorgen, ben ik vergeten om de coördinaten van de kliffen die gevaarlijk ver uitsteken in zee, in mijn gps apparaat te zetten. De enige manier om afstand te houden van de kustlijn is door te luisteren naar de golven die stilletjes aan komen zetten en dan, plotseling, met een gebulder hun energie op de rotsen loslaten. De zee wordt opeens opmerkelijk levendig. De inkomende golven slaan tegen de verticale wanden en worden teruggekaatst, waardoor een matrix van opspringend water wordt gecreëerd. Vanaf hier ligt St Lawrence eiland het meest dichtbij, op een afstand van zo'n zeventig kilometer. Ik controleer de luchtdruk. Gedaald. Samen met de dichte mist, een sterke stroming, de aankomende nacht en twijfels over de communicatie tussen de reddingdiensten van Rusland en de Verenigde Staten beschouw ik het als regelrechte zelfmoord om nu ver de zee op te gaan. Mijn ambities kunnen niet anders dan sober zijn: zo snel mogelijk een veilige plek vinden om aan land te gaan.

Er komt geen eind aan de mistroostige en gevaarlijke kustlijn. De kaart geeft me al uren lang enige hoop. Het toont een riviertje dat uitmondt in zee, een plek waar je nog wel eens aan land kunt gaan. Maar het blijkt een wilde stroom die bruisend over grote ronde keien zijn weg naar zee vindt. Ik word zo langzamerhand een beetje wanhopig. Een scheepswrak markeert het punt waar de kustlijn naar het noorden buigt. Uit de gaten in het roestige kadaver spuit bij iedere deining zeewater omhoog. Opeens zit ik in de branding. Ik weet maar net van de omslaande golven te ontsnappen door weer vlug de zee op te peddelen. Daar! Een grindstrand zonder grote stenen. Er mondt een riviertje uit in zee. Een zeehond steekt zijn kop en snorharen boven water. Ik vaar tegen de stroom

van het riviertje omhoog. Zo'n vijftig meter verder bereik ik een ondiepe lagune. 'Kivak' staat er op de kaart aangegeven. Kampeerplekken in overvloed, maar aan de uitwerpselen te zien is het ook de plek waar graag een beer rondhangt. Voor het eerst voel ik me genoodzaakt om het berenalarm om de tent te spannen.

Dag 5, 31 augustus

Over het zelfde riviertje verlaat ik de lagune. Op de zee aangekomen beland ik in een groepje van een stuk of tien zeehonden die waakzaam op afstand blijven. Na een uur langs de kust peddelen opent zich een baai van dertig kilometer breed. De afstand met St. Lawrence eiland wordt almaar groter. Tot dusver had ik mijn verblijf in Rusland kunnen motiveren met het verhaal dat ik op beter weer aan het wachten was. Maar hoe meer ik naar het oosten ga, hoe meer dit verhaal zal inboeten aan geloofwaardigheid.

Nog niet halverwege de Tchachen baai steekt een afluende wind op uit het noorden. Aangezien ik de baai schuin oversteek moet ik schuin tegen de korte maar steile golven varen. Ik moet de vrees om te kapseizen onderdrukken. De voortgang wordt vertraagd tot minder dan 3 kilometer per uur. De bergen aan de overkant komen tergend langzaam dichterbij. Heb ik me niet verslikt in dit stuk water? Zo groot is de wens om de overkant aan te komen dat ik me levendig voorstel om in een miniatuurlandschap aan land te gaan. Vijf uur later bereik ik het desolate strand. Ik ben gesloopt. Ik bevind me niet ver van een klein helder stroompje dat uitmondt in zee. Wat een mooie beloning! Op het witte zand achter het strand zet ik de tent op. Er staat een koude wind, maar als ik de Russische gevoerde broek aantrek die ik in Anadyr heb gekocht, trekt een golf van weldadige warmte door mijn hele lijf.

Dag 6, 1 september

De wind waait nog steeds hard uit het noorden. Volgens de kaart bevind ik me op een driehoekig stuk land dat naar het oosten toe uitloopt in een scherpe punt. Op die punt, zo'n twintig kilometer hier vandaan, is een van de laatste grensposten van het Russische leger. De stippellijn die deze grenspost met Provydeniya verbindt stelt een onverharde weg voor, die me tien kilometer naar het noorden passeert. Voorbij de grenspost gaat de kustlijn abrupt naar het noord- westen, om over een afstand van vierhonderd kilometer langzaam naar het noord - oosten te buigen, maar hier houdt Eurazie dan ook echt op. Het grootste continent op aarde werpt hier zijn meest oostelijke steen in zee. Mijn oorspronkelijke plan was om daar naartoe te peddelen, naar het plaatsje Uelen. Van daaruit zou ik de Beringstraat oversteken, waarbij ik de overtocht van zeventig kilometer in twee gelijke stukken kon opdelen, door een van de twee Diomedes, rotsachtige eilanden in het midden van de Beringstraat, als stapsteen te gebruiken. Er was groot - Diomedede, gelegen in Rusland, en Klein - Diomedede, in de Verenigde Staten.

Het meest spectaculaire gedeelte moet zich vlak om de hoek bevinden, met diepe fjorden die steil oprijzen uit de zee. Mede hiervoor was ik naar Rusland gekomen. Maar deze intrigerende rand van de wereld was door de autoriteiten dichtgetimmerd met regels die nog dateren uit het communistische Sovjet - tijdperk. Mijn tegendraadsheid begint op te spelen. Als ik nu eens.. (moet ik dit aan papier toevertrouwen?) Als ik nu eens in het holst van de nacht, heel stilletjes langs de grenspost zou varen. Daar voorbij zijn er vier kleine dorpjes, Uelen inbegrepen, waarvan ik voldoende afstand moet houden om niet gezien te worden. Ik zou dan alleen nog langs de legerbasis op van Groot - Diomedede moeten gaan, die zich volgens de satellietbeelden aan de noordzijde van het eiland moet bevinden. Zonder dat iemand het merkt zou ik Alaska moeten kunnen bereiken. Een groot risico, niet per se dodelijk, wel uitermate spannend. Voor dit moment betekent het: wachten tot de harde noordelijke

wind is verdwenen. Ik wil voorkomen dat ik voorbij de kaap midden in de nacht plots wordt geconfronteerd met meters hoge golven.

Ik probeer een vis te vangen in het kristalheldere zeewater. Zonder resultaat. Aan het eind van de middag blijkt het mankement met de uitrusting flink erger te zijn geworden. De constructiefout was me al vanaf de eerste dag duidelijk geworden. Maar met wat er zojuist is gebeurd, leert een simpele berekening dat dit onderdeel binnen een week volledig kapot zal zijn, terwijl ik nog ruim vier weken heb te gaan. De lezer zal zich nu vast afvragen waar dit over gaat. Als ik niet gesponsord werd, zou ik er in geuren en kleuren over vertellen. Maar ik heb beloofd om mijn sponsors niet in verlegenheid te brengen en bovendien zou die het probleem op een later moment naar volle tevredenheid oplossen. Maar anno nu ben ik laaiend van woede. Het gaat om een essentieel onderdeel van mijn uitrusting, zodat de risico's eenvoudigweg te groot zijn geworden. In een lang gesprek over de satelliettelefoon vertel ik Marcel, die zich als leider van het sponsor - team heeft opgeworpen, dat ik geen andere mogelijkheid zie dan de expeditie af te breken.

Dag 8, 3 september

Het is laat in de ochtend. Ik hoor een stem. Een man komt van een berghelling gelopen. Nee toch! Vast iemand die me roept om wodka te drinken. Hij heeft een geweer op zijn rug. Een jager? Een jager met een machinegeweer. Het is een grenswachter die ik eerder in Provydeniya heb gezien, gevolgd door een andere bekende van jongere leeftijd, een jaar of twintig. We schudden elkaar de hand. De oudste van de twee maakt een gebaar van inpakken. Een kilometer hier vandaan zou een auto op ons staan te wachten. Als het al niet eerder over en uit was geweest, dan was het nu echt afgelopen. Verschil is dat ik nu niet terug hoeft te peddelen naar Provydeniya. Maar hoe hebben ze me gevonden? Ik heb niemand gebeld om me op te halen. Later zou blijken dat ik was getraceerd door

het lange gesprek dat ik de vorige avond had gevoerd met de satelliettelefoon. Vandaar dat ze voor mijn vertrek het registratienummer wilden weten. De mannen zijn zo behulpzaam om mijn uitrusting over de toendra te dragen. Er staat inderdaad een auto, een busje, met de voorwielen vast in de modder. Twee andere grenswachters doen halfslachtige pogingen om de wielen los te krijgen met een houten plank en wat losse stenen. Twee anderen hebben de moed al opgegeven. Na een mislukte poging om de thuisbasis in Provydeniya met een mobiele telefoon te bellen, wordt gevraagd of ze mijn satelliet telefoon mogen gebruiken. Ik ben de kwaadste niet. Uit de geografische termen, een berg, een rivier, begrijp ik dat ze onze locatie willen overbrengen. Als ik aanbied om mijn gps apparaat te gebruiken valt een opluchting aan de gezichten af te lezen. Morgenochtend komt een grote auto ons hier weghalen.

Voor het slapen gaan is er het ritueel dat menigeen die heeft gekampeerd in Rusland bekend zal voorkomen. 'Ga je in een tent slapen? Waarom? Waarom slaap je in een tent? We hebben hier een auto! Kijk, je kunt hier slapen' wijzend op de achterbank van het busje. Op dezelfde achterbank probeert een collega de slaap te vatten met zijn wang op het raam, een andere leunt met zijn hoofd op de voorbank. 'Zeer comfortabel!' Ik herinner me de woorden van Dimitri, een Rus uit Vladivostok. 'In een tent? Nee! Russen slapen niet in een tent, dat is iets voor Eskimo's!' Nee, een Rus slaapt liever in een roestige oude ton, zolang hij niet wordt geassocieerd met de inheemse bevolking die zijn enorme land bewoont. Vannacht slaap ik in een tent.

Dag 9, 4 september

Door het dal klinkt het geluid van een brullende, ratelende en ploffende dieselmotor. Wat in hemelsnaam gaan we nu krijgen? Achter de glooiende helling vandaan verschijnt een legertank. Uit een luik aan de voorkant steekt een hoofd met een skibril. Aan de achterbumper van het busje wordt een touw vastgemaakt. 'Piep' zegt het busje als deze door de grote tank uit het moeras wordt getrokken.

Na een ontbijt van ingeblikt vlees in reuzel, een vette substantie, en de overal aanwezige thee, wordt de kajak met hetzelfde touw op de tank gebonden. Ik krijg een zitplaats bovenop, de metalen kist komt ploffend in beweging en dan rijden we over de toendra. Zo nu en dan steken we een riviertje over. De meest adembenemende berglandschappen ontfouwen zich. De jongeman die naast me zit vertelt me, tot mijn grote spijt, dat het niet is toegestaan om een foto te maken van dit tafereel. Als ik vraag wat zijn functie is, gewoon uit interesse, is zijn antwoord 'informatie'. Genoeg reden om me maar even aan de regels te houden. Vijf uur later rijden we Provydeniya binnen.

De volgende dag word ik gevraagd om binnen een week voor de rechtbank te verschijnen. Nadya, mijn tolk, legt uit dat ik ervan wordt beschuldigd het Russische grondgebied te zijn binnengekomen, na dit officieel te hebben verlaten. Bovendien was ik teruggekeerd op een andere plek dan waar ik uit Rusland was weggegaan. Op een stuk land ter grootte van west Europa waren er maar twee plaatsen waar je in en uit kunt varen: Anadyr en Provydeniya. Deze regel had al eerder voor narigheid gezorgd. In 1989 vertrokken twee schepen uit de haven van Provydeniya op weg naar St. Lawrence, toen deze verzeild raakten in een storm. De kapitein van een van de schepen vroeg toestemming om te schuilen in een beschutte baai, wat door de beamte in Provydenia niet werd toegestaan, ze werden gesommeerd om zonder omweg naar de haven terug te keren. Op weg naar Provideniya leed het schip met de passagiers schipbreuk op de kust, ze kwamen allen om het leven.

De zitting duurt ruim een uur. Al die tijd versta ik niets van wat de rechter zegt. Ondertussen vraag ik me af waarom er geen foto van Poetin in de kamer hangt en waarom de Russische vlag aan een muur van de zaal scheef is opgehangen, zo scheef dat het opzettelijk lijkt. Er wordt een getuige binnengelaten die me had gezien toen ik bij de Kivak lagune aan land ging, een politieman. In eerste instantie voelde ik me verraden, maar hij bleek ook getuige te zijn van het slechte weer de dag daarvoor, en van de golven van zeven meter hoog. Aan het eind van de zitting vertelt mijn tolk Nadya het volgende: de rechter oordeelde dat ik een geldige reden had om terug aan land te gaan. Ik was vrijgesproken, maar kreeg de waarschuwing mee dat bij een volgende overtreding, me vijf jaar lang de toegang tot Rusland zou worden ontzegd .

Twee dagen later staat er in De Polar, een middelgrote Russische krant, het volgende bericht : 'Goede Russische mannen hebben een Nederlander in Russische wateren aangetroffen (..) in een staat van verwarring, half verdronken en ondervoed. (..) Hij had veel geluk om te worden gered door onze goedgezinde Russen van de grenswacht, want zonder hen had deze jongeman het zeker niet

overleefd.' Dit bericht moest afkomstig zijn van de grenswacht in Provydenija, iemand met gevoel voor propaganda. Maar de armen van de Russische autoriteiten reikten nog verder, want bij thuiskomst bleek de foto van mijn reisdocument die ik op mijn facebook pagina had geplaatst, zonder mijn toestemming te zijn verwijderd.

Ondertussen begon ik te twijfelen aan het plan om een tweede poging te wagen. De komende maanden zou ik genoeg tijd hebben om het grenszone document aan te vragen, maar ik was inmiddels wel wijzer geworden. De enige manier om de Beringstraat over te steken is om een helikopter te huren om daarmee met douanier naar Uelen te vliegen, zodat die daar een stempel in je paspoort kan zetten. Kosten minstens tienduizend euro. En dan was er nog het idiote geescorteer naar de Amerikaanse grens, om te zien of je wel de afgesproken route volgt. Er hoefde maar iets te gebeuren en een tweede keer falen was een feit, terwijl het doel van de expeditie was: het oversteken van Arctisch Amerika. Maar wat te doen met de kajak? Hoe kreeg ik die aan de overkant?

Het is de dag van vertrek naar huis. Sergey brengt me naar het kleine vliegveld van Provideniya. De zon straalt en het is windstil. Sergey stopt vierduizend dollar in mijn jaszak. Of ik die na aankomst in Nome aan Sue Steinacher wil geven. Nadat het vliegtuig is geland komt een grote blonde vrouw de vertrekhal binnen. Ze heeft onverzorgd haar, een op zijn minst weinig inspirerend figuur, en sloft op gymmen in een jaren tachtig model spijkerbroek. Geen twijfel mogelijk: die komt uit Amerika. Het blijkt de piloot van het kleine propellervliegtuig waarvan ik de enige passagier ben. We vliegen over de kustlijn waar ik was langs gevaren, en nemen afstand van de bergachtige kust in het noorden. Een uur later landen we in Nome. Een grote neger zet een stempel in mijn paspoort. Welkom in Amerika! Wat een wereld van verschil.

De volgende dag overhandig ik Sue de vierduizend dollar. Ze vertelt dat ze een jaar op Klein - Diomedes heeft gewoond. Ze vertelt over het leger op Groot - Diomedes dat er zijn eigen regels op na houdt, over de gevaarlijke stromingen en het voortdurend slechte weer. Het kan zomaar gebeuren dat je weken lang moet wachten om die ene dag goeie dag te treffen voor de oversteek. Ondertussen moet de helikopter en de dounier worden doorbetaald, de kosten lopen op tot tienduizenden euro's. Mijn bedenkingen over een tweede poging worden door Sue meer dan bevestigd. Ze vertelt ook dat ze het gebied in de jaren tachtig regelmatig bezocht, zonder al te veel beperkingen. Blijkbaar is er na Gorbatsjov een andere wind gaan waaien, Poetin heeft de duimschroeven weer van de plank gehaald. Ondertussen ligt mijn kajak in een zeecontainer in de haven van Provydeniya. Maar ik krijg een gouden kans. Sue vertelt me dat in mei 2013, een vrachtvliegtuig uit Nome zal vertrekken naar Provydeniya. Op de heenweg is deze volgeladen met sneeuwscooters, op de terugweg zou er voldoende ruimte moeten zijn om de zes meter lange kajak mee te nemen. Sue zou de kajak zolang in haar garage kunnen opslaan, zodat ik volgend jaar in Nome kan beginnen. Nome, Alaska.

2

De Wilde Kust van Alaska

Vulkaan - eiland

Wales en de lange duinen

Zeulen door het binnenland

De binnenzee